

Felszabadulásunk évfordulóján

Ünnepségek, kitüntetések

Országszerte ünnepségeken emlékeznek meg hazánk felszabadulásának 40. évfordulójáról. Budapesten, a Vigadóban ma, hétfőn nyújtják át a *művészeti díjakat*, holnap, kedden pedig a Parlament Kupa-teremében *Allami és Kossuth-díjakat* adnak át. Az *MSZBT-kitüntetések* és a fővárosi díjakat is ezen a napon adományozzák. Szerdán az Országház előtt *felvonják az Állami Zászlót*, a Gellérthegyen pedig a Magyar Népköztársaság nemzeti lobogóját és a nemzetközi munkásmozgalom vörös zászlaját. Ezen a napon *koszorúzási ünnepséget* rendeznek a Szabadság tere és a Hősök tere. Szerdán este az Operaházban rendeznek *diszünepséget*.

Április 4-én, csütörtökön a Felszabadulási tere, délelőtt 10 órakor kezdődik a fegyveres erők és testületek budapesti *diszszemléje*, amelyet ifjúsági tömegdemonstráció követ.

Szegeden holnap, kedden este 7 órakor kerül sor a Zenés Színházban a *diszünepségre*. Beszédet mond *dr. Székely Sándor*, az MSZMP Szeged városi bizottságának első titkára. Az MSZMP Szeged városi bizottsága, a Szeged megyei város tanácsa, a népfőnt városi bizottsága és az MSZBT szegedi tagcsoportjai *koszorúzási ünnepséget tartanak*. Holnap, kedden délután 4 órai kezdettel a Széchenyi téri szovjet hősi emlékműveknél *koszorúznak*, a Dugonics és a Belvárosi temetőben levő hősi emlékműveknél pedig 3 órakor helyezik el a kegyelet és a hála virágait.

A megyei tanácsházán 3-án, szerdán délelőtt *kitüntetések*et adnak át, 4-én, csütörtökön pedig a megyei és a városi KISZ-bizottság ifjúsági napot rendez tudományos, kulturális és sportprogramokkal.

Vasárnapi nyitvatartás

Micsoda igényeink — lennének...

„A kereskedelemben és a szolgáltatásban a nyitvatartást rugalmasan igazítani kell a lakosság igényéhez, az életmód változásához.” (Részlet a szegedi párttervezet határozatából.)

Az embernek bölintani moccan a feje, aztán elgondolkodik: mi az, hogy a lakosság igénye? Ki dönti el, mi az igénye a lakosoknak? A szolgáltatást igénybe vevő, vagy az, aki szolgáltat? Es kinek az életmódja változik; a lakosságé? A szolgáltató nem tartozik a lakossághoz? Az ő életmódja nem változhat úgy, ahogy másé? Ha nem, akkor mi-féle kárpótlás jár neki ezért? Mennyi pénz, szabadnap, miegyéb? És ennek a mértékéről érdekegyeztetés alapján döntenek-e avagy munkahelyi kényszerítéssel? Hogy a kérdéseket nem légből kapott akadékoskodás szülte, az kiderül, ha körbejárunk egyetlen — talán nem is a leglényegesebb, de mintának kiváló — kérdéskört: az élelmiszerüzletek vasárnapi nyitvatartásáért.

Éjfélkor is lenne vevő

A pulton innenről úgy látszik, igenis van igény a vasárnapi nyitvatartásra. Ahol ugyanis nyitva a bolt, hosszú sorok kígyóznak, legalább negyedórát kell várakozni. A dologhoz hozzátartozik, hogy Szegeden jó néhány helyen lehet vasárnap délelőtt élelmiszert kapni. A Városlátónak például két élelmiszer-, egy húsboltja és egy pecsenyesütője működik a Marx téri pavilonban, húsboltja és élelmiszerüzlete a Szent István tere.

— A kedves vevő a Hypót is vasárnap veszi meg, hiszen ügyis nyitva tartunk — így *Borbély Ferencné*, a Városlátó 20-as élelmiszerboltjának vezetője, a Marx tere.

— *Mennyi a vasárnapi forgalom?*

— Négy óra alatt eladunk annyit, mint egy hétköznapon.

— *Akkor mégis van igény.* — Csak azért, mert a vevők megszokták, hogy ide vasárnap is jöhetnek.

— *Ki és mit vásárol vasárnap?*

— Jellemző, hogy olyankor a férfiakat küldik el az asszonyok. Tejet, tejterméket, kenyert vásárolnak leginkább.

— *Friss?*

— A tej friss, a kenyér szombati süts. Tudomásom szerint vasárnap sehol nem sütnék friss pékárut a városban.

— *Kispénzüek jönnek*, olyanok, akiknek véletlen vendégük jött. Vesznek, mondjuk, fél kiló darált-húst. Egy nyári vasárnap, kilenc után, alig van vevő. Mennek a strandra, kiskertbe. Télen kilencig nem kelnek föl, utána meg alig lehet bezárni — mondja *Czibolya András*, a Városlátó 19-es húsboltjának vezetője a Marx tere.

— *Milyen a vasárnapi vásárlás?*

— Kicsit foghíjasabb, mint hétköznap. Hasítva kapjuk a sertéseket, elmegy a köröm, csülök, oldalas, mi úgy mondjuk, „megszorul” a drága comb, karaj. Azt is el kell adni, ha nincs más, elviszik.

A boltosnő kislgyereke

— Mi húsvét vasárnap is nyitva tartunk — mondja *Borbély Ferencné*. — Másnak meg minden szombatja, vasárnapja szabad. Tíz éve csinálom, megszoktam, de meg nem szerettem. Ráadásul mindig kislgyerekes kolléganővel dolgozom együtt. Vasárnap zárva az óvoda, bölcsőde. Olyanok lehetnek együtt a gyerekekkel, ha nem kellene itt lennie. A mostani kolléganőm fizet érte, hogy a kislgyerekekre vigyázzanak.

— *Másutt 100 százalékos pótdíjat fizetnek vasárnapra.* Mi 100 forint plusz pénzt kapunk — magyarázza *Czibolya András*. — Nem mehetünk el lakodalomba, mert vasárnap hajnalban is negyed ötkor kell kelni. Tízeg tartunk nyitva, de csak délre érek haza, mert vasárnap a busz is ritkábban jár. Négy embernek lenne itt munkája, de csak hárman vagyunk. Összesen, az alappal, meg a jutalékkal, 4000—4500 forint jön össze, ennyiért kevesen áldoznak föl a hét végéig. A kollégámmal január óta nem voltunk szabadnapon.

— *Az iparban már 40 óras a munkahét, a kereskedelemben még mindig 42.* — *Dr. Solymossy Margit* szerint nincsenek meg a feltételek ahhoz, hogy a nagyobb üzletek is kinyissanak vasárnap. Már így is olyan szoros a műszakbeosztás, hogy egy betegség vagy hirtelen jött családi esemény fölborítja az egészet.

És ha megfizetnék?

— A vásárlót is lehet irányítani — véli *Hegedűs Gáborné*, a Dél-Tisza menti Áfész áruforgalmi vezetője. — *Inkább talán kényszeríteni?*

— *Nem tervezzük a vasárnapi nyitvatartás bővítését.* Azzal azt is elveszíténénk, amit már elértünk. Most jól beállt az egész: pénteken van a fő szállítási nap, a friss áru zöme elfogy szombat délre. Dolgoztam üzletben, amikor szombaton 10—11-kor hozták a friss holmit. Fele kimaradt, hétfőn meg már senkinek sem kellett.

A számok azért az áfésznel sem egyértelműek. Például a 115-ös Marx téri élelmiszerbolt hétköznap 13—14 ezer forintos bevételt ér el, vasárnap 20—25 ezret. A húsbolt a hétköznap 40—50 ezer helyett vasárnap csak 20—25 ezret.

Nem is jótékonyabból vagy munkahelyi kényszerből gondoltam a vasárnapi nyitvatartás kiszélesítését, hanem jól felfogott érdekből.

A vevő közérzete

Nem tudom elítélni a gyengén fizetett, sokat dolgozó kereskedőt, amiért a saját közérzete jobban érdekli, mint a vevőé. De, ha tehetnének, olyan helyre járnék vásárolni, ahol érezni a levegőben, hogy a kereskedő van a vásárlóért és nem fordítva. Van egy kis bolt a Szent István tere, az Eliker 60-as, amit szerződésben üzemeltet *Szilágyi Józsefné* és társa. Négyen dolgoznak, régi kereskedők valamennyien.

— *Csak a forgalom miatt nem érné meg vasárnap nyitva tartani* — mondják. — *Hivatalosan 6—9-ig vagyunk nyitva, de tizig nem tudunk bezárni, mert harag lenne belőle.* Elterjedt, hogy ha megszorul az ember, elfelejt valamit, akkor itt még beszerezheti. Aki rá van utalva valamire, és megkapja, annak más a közérzete aznap. Más a hangulata a kis boltoknak: a vevő megköszöni a kiszolgálást. Társalogni, viccelni szeretünk velük.

— *Egyik vasárnap délelőtt, már tizenegy óra volt, takarítottunk, mikor bekopogott valaki: az isten szerelmére, nincs otthon kenyér, nem tud mit adni vacsorára a gyerekeinek.* Mi nem azt nézzük ilyenkor, hogy milyen trehány az ilyen ember, hanem, hogy gondja van.

— *Nem fárasztó egész nap udvariasságnak lenni? A hét minden napján nyitva tartani, záróra után is kiszolgálni?*

— *Van, aki ebben a szakmában kényszerből dolgozik, van, aki szeretetből.* Mi az utóbbiak közé tartozunk.

Tanács István

Szombatot a Textilben

„Kedvünk is marad a munkához”

Az üzemszében, ahol a Szegedi Textilművekben a fonalak készülnek, a dolgozók harmada tagja valamelyik gazdasági munkaközösségnek. Ezeknek a kisservezeteknek az okos rendelkezések előírt maximális létszáma: harminc. Ebben a gyárban alig akad betöltetlen hely. A csapatban, amelynek közös képviselője *Úveges Lászlóné*, ezen a szombaton huszonkilencen dolgoznak. Harmadik társukat a néhány hónapos kisbabája marasztalja otthon, persze nemcsak a plusz munkából. Ez a végem erre az évre 60 tonna fonal elkészítését vállalta. Nem nehéz elképzelni, hogy ez több lesz, hiszen tavaly is az év végi összeadásnál 80 tonna volt az eredmény.

— *Hogyan lesz valakiből közös képviselő?*

— *Az alapításkor, 1982 októberében én ugrottam először fejest a mélyvízbe, vagyis kezdtem el a szervezést.* Ugyanakkor szerencsés helyzetben is voltam. A műszakunkból azokat legutam kiválasztani, akik a legjobban dolgoztak. Nálunk nincs igazolatlan hiányzás. Ritkán fordul elő, hogy hajnalban elalszik valaki. Akkor sem a telefont veszik kézbe.

— *Többen dolgoznak a végemkában, mint a rendes műszakban?*

— *Most is, mint a munkaidőben, egy-egy munkásnő a gyűrűfonógépek 16 oldalát ellenőrzi.* Ilyen körülmények között műszakban nem lehet lazálni, és ilyenkor is lehetetlen sok-sok plusz százalékot elérni.

— *Amióta többet lehet keresni a gyárkapukon belül, kevesebben kérik ki a munkakönyvüket a Textilből.*

— *En 29 éve vagyok a vállalatnál.* Ha nem lenne a végem, akkor is itt lennék. Még sohasem gondoltam a távozásra. Az hiszem, so-

kunk számára a szakmaszeretett a legnagyobb megtartóerő. Persze, a plusz pénz is jól jön.

— *Mennyi ez a plusz pénz?*

— *Hatvan forintos órabérért dolgozunk.* Lehet ezért irigyelni bennünket? Mi ezzel az összeggel elégedettek vagyunk. Ha ennyi pénz lesz a későbbiekben, akkor kedvünk is marad a munkához!

Sepsi Zoltánnal, egy másik végem közös képviselőjével is szeretnék néhány szót váltani. Teli orsókat pakol társaival egy kocsi. A nagy zaj és sürgős munka közben nincs ideje beszélgetni.

A fonoda és a szövöde között a kapcsolatot a csévélerakó végem biztosítja. A fonalkészítőknek az üres dobozokat és hüvelyeket viszik. A szövödének elvégzik az átsévélest, küldik a lánchegtet, csévéket és még lehetne sorolni a csak a szakma számára érthető alkatrészeket. Ez a kiscsoport a legújabbak közül való. Idén január 12-én alakultak.

— *Mit csinált szombatonként, amíg nem volt tagja a kisservezetnek?* — *Érdeklődöm Garai Istvántól.*

— *Túlórátam, Itt, ugyan-ezen a helyen.*

— *Hogyan válogatták az új csoporthoz a tagokat?*

— *Alapfeltétel volt, hogy a munkaidőben folyamatosan 100 százalék felett legyen az ide felvettek teljesítménye.* Szavazható, megbízható emberek jöhettek csak szóba.

— *Mit várnak ettől a szervezeti formától?*

— *Természetesen elsősorban pénzt.* Ha ezek az emberek itt nem dolgoznának, akkor másutt egészítenék ki a jövedelmüket. Persze, nemcsak a hétvégeken vagyunk bent, a hétközi létszámgon-gokat is mi oldjuk meg.

Itt az előkészítőben a többletmunkát végzők közül

35 éves a legfiatalabb és 46 éves a legidősebb. Úgy tűnik, a Textilművekben első-sorban a tőzsgárdára épültek a kisservezetek. A jó teljesítmények mellett a gyárhoz való hűség is kellett a felvételhez.

A szövödeben három vállalati gazdasági munkaközösség szerveződött. Műszakonként egy. Most két csapat tagjai állnak a gépek mellett, vagy segítik a szövöket. A harmadik csoport pihen, ők reggel hatkor fejezték be az éjszakai műszakot.

A szövöde teljesítményének 12 százalékát tavaly a kisservezetek produkálták. Ez az arány az idei első negyedévben 15 százalék körül van. Az év végén kimutatható rész várhatóan mégsem lesz sokkal magasabb, mint egy éve. Ugyanis nyáron a végem-tagok is több szabadidőt igényelnek.

Ha már a kimutatásoknál tartunk: 1984-ben egy-egy tag átlagosan havonta 44 órát töltött többletmunkával. Ez annyi idő, ami mellett még valami talán a pihenésre is marad. Persze, akinek éppen ehető szüksége volt a pénzre, többet maradt bent.

Csattognak a szövödégek. Jó részük túl van a valamikor elképzelt nyugdíjkorhatáron. Az elkészülő végék 76 százalékát lehet átlagosan az új szabvány szerinti „A” kategóriába minősíteni. A szombati műszakban mincs gond a minőséggel. Ezt az eredményt az iparág hazai gyárai közül sok helyen örömmel fogadják.

Szombaton azért dolgoznak a textilben, hogy több legyen a családi kasszában. Vasárnap sokan visszatérnek az idei harmadik kommunista műszakra, azért, hogy a köz gyarapodását is segítsék munkájukkal.

Böle István

Feléled a „szegedi Pilvax”

Munkásmozgalmi Múzeum nyílik a Fekete házban

Szeged neves építőmestere, *Kováts István* — aki Mayer Ferdinánd unokája, a neves vásárhelyi festőművész, *Endre Béla*.

— *Ezek szerint méltó helyet kap a helytörténeti és munkásmozgalmi-történeti kutatás és bemutatás.*

— *Valóban úgy érezzük, ennél egyszerűbb otthonra nem találhattunk volna.* Az egész társadalomban megélenkült az érdeklődés nemzeti múltunk, de különösen a közelmúlt történelme iránt. A szegedi múzeumban dr. Csongor Győző nyugalmazott igazgatóhelyettes kezdett foglalkozni helytörténeti kutatással és gyűjtéssel, majd 1978-ban létrejött az Új- és Legújabbkori Történeti Osztályának otthona lesz.

Wagner István, a Móra Ferenc Múzeum igazgatóhelyettese először az épület történetéről szolt:

— *A Fekete ház a szegedi haladó politikai mozgalom emlékhelye.* Nem csupán ragyogó építészeti műemlék, de történelmi események színtere is. A múlt század hatvanas éveinek első felében belvárosi kaszinó volt, egyúttal az önkényuralommal való szembenállás fészke. Kapuja fölött a Munkásothton felirat 1917-től 1919-ig diszlett, az épület könyvtárszobájában alakult meg 1918. október 22-én a szegedi Nemzeti Tanács, erre a falán levő emjéktábla is utal. Juhász Gyula ezert is nevezhette a Fekete házat „szegedi Pilvax”-nak. Művészettörténeti érdekessége is akad az épületnek

— itt született a tulajdonos, Mayer Ferdinánd unokája, a neves vásárhelyi festőművész, *Endre Béla*.

— *Ezek szerint méltó helyet kap a helytörténeti és munkásmozgalmi-történeti kutatás és bemutatás.*

— *Valóban úgy érezzük, ennél egyszerűbb otthonra nem találhattunk volna.* Az egész társadalomban megélenkült az érdeklődés nemzeti múltunk, de különösen a közelmúlt történelme iránt. A szegedi múzeumban dr. Csongor Győző nyugalmazott igazgatóhelyettes kezdett foglalkozni helytörténeti kutatással és gyűjtéssel, majd 1978-ban létrejött az Új- és Legújabbkori Történeti Osztályának otthona lesz.

Wagner István, a Móra Ferenc Múzeum igazgatóhelyettese először az épület történetéről szolt:

— *A Fekete ház a szegedi haladó politikai mozgalom emlékhelye.* Nem csupán ragyogó építészeti műemlék, de történelmi események színtere is. A múlt század hatvanas éveinek első felében belvárosi kaszinó volt, egyúttal az önkényuralommal való szembenállás fészke. Kapuja fölött a Munkásothton felirat 1917-től 1919-ig diszlett, az épület könyvtárszobájában alakult meg 1918. október 22-én a szegedi Nemzeti Tanács, erre a falán levő emjéktábla is utal. Juhász Gyula ezert is nevezhette a Fekete házat „szegedi Pilvax”-nak. Művészettörténeti érdekessége is akad az épületnek

— *itt született a tulajdonos, Mayer Ferdinánd unokája, a neves vásárhelyi festőművész, Endre Béla.*

— *Ezek szerint méltó helyet kap a helytörténeti és munkásmozgalmi-történeti kutatás és bemutatás.*

— *itt született a tulajdonos, Mayer Ferdinánd unokája, a neves vásárhelyi festőművész, Endre Béla.*

— *Ezek szerint méltó helyet kap a helytörténeti és munkásmozgalmi-történeti kutatás és bemutatás.*

— *Valóban úgy érezzük, ennél egyszerűbb otthonra nem találhattunk volna.* Az egész társadalomban megélenkült az érdeklődés nemzeti múltunk, de különösen a közelmúlt történelme iránt. A szegedi múzeumban dr. Csongor Győző nyugalmazott igazgatóhelyettes kezdett foglalkozni helytörténeti kutatással és gyűjtéssel, majd 1978-ban létrejött az Új- és Legújabbkori Történeti Osztályának otthona lesz.

T. L.